

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۵، شماره ۱۸، پاییز ۱۳۹۶

ص ص: ۲۱-۹

طراحی و تدوین الگوی توسعه مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کشور

مهدی گودرزی^{۱*} - مجید جلالی فراهانی^۲ - حسین رجبی^۳ - مهرزاد حمیدی^۴

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ساوه، ایران ۲۰۴. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۳. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۱/۲۴، تاریخ تصویب: ۱۳۹۵/۱۱/۲۶)

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تدوین الگوی توسعه مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کشور بود. تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی و از نوع اکتشافی است که به صورت میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش شامل ۲۷۶۱ نفر از دانشجویان مدیریت ورزشی بود که براساس جدول مورگان ۳۳۸ نفر به صورت تصادفی ساده به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای دستیابی به اهداف پژوهش از پرسشنامه ۲۸ سؤالی محقق ساخته استفاده شد که روایی صوری و محتوایی آن به تأیید ۱۵ تن از متخصصان مدیریت ورزشی رسید. پایایی آن نیز در مطالعه مقدماتی با ۳۰ آزمودنی و با آلفای کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه شد. روایی سازه آن نیز در تحلیل عاملی تأیید شد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی از جمله تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد مهارت‌های محیطی، تخصصی، تجاری و مدیریتی در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت کشور نقش دارند. همچنین شاخص‌های برازش مدل توسعه مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی، همگی مطلوب و تأییدکننده مدل پژوهش هستند.

واژه‌های کلیدی

الگوی توسعه، کارآفرین، کارآفرینی، مدیریت ورزشی، مهارت.

مقدمه

کارآفرینی توانایی افراد در تبدیل افکار و ایده‌ها به عمل (۲۰) و شامل توانایی منبع‌یابی، شناخت بازار، شناخت سازمان‌های اقتصادی و سیاست‌های عمومی است (۲۵). کارآفرینی فرایند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصربه‌فردی از منابع به‌منظور بهره‌گیری از فرصت‌هاست (۱۴)، این در صورتی است که چرخ‌های توسعه اقتصادی همواره با توسعه کارآفرینی به حرکت درمی‌آید (۵). فرد کارآفرین پذیرای ریسک تولید محصولات و ارائه خدمات است. این فرد نیروی پیش‌رونده تولید و در عین حال واسطه‌ای برای هماهنگ ساختن دیگر منابع است (۱۶). هدف از آموزش مقوله کارآفرینی "ارتقای سطح خلاقیت، نوآوری و راه‌اندازی کسب‌وکار" است. از اهداف و وظایف مهم نظام آموزشی هر کشور، پرورش نیروی انسانی متخصص و کارآمد مورد نیاز جامعه است. اگرچه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور تلاش‌هایی در این زمینه انجام داده‌اند، متأسفانه به‌علت نامناسب بودن سرفصل‌ها و عنوان‌های درسی دانشگاهی با نیاز جامعه و عدم تناسب بین دانشگاه‌ها و سازمان‌های کارفرما، دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها از تخصص و کارایی لازم برای تصدی مشاغل مربوط برخوردار نیستند و آموخته‌هایشان چندان با نیازهای واقعی جامعه ارتباط ندارد. دانشجویان برای اینکه در آینده بتوانند در حوزه فعالیت‌های ورزشی به کارآفرینی مبادرت ورزند و کسب‌وکار خلاقانه را ایجاد و اداره کنند، نیازمند افزایش آگاهی‌ها و مهارت‌های خود در چندین حوزه کاربردی هستند (۱۶). این در حالی است که استادان و دانشگاه‌ها در زمینه فراهم آوردن مهارت‌های لازم به دانشجویان در زمینه کارآفرینی ضعف‌هایی دارند که سبب محدود شدن گرایش به کارآفرینی شده‌اند. تحقیقات و مطالعات زیادی مبین این کاستی‌هاست، برای مثال نادری (۱۳۸۹) توجه

عناصر مختلف برنامه‌های درسی را در تأمین مهارت‌های فنی، شخصی و مدیریتی برای کارآفرینی ضعیف می‌داند و آموزش‌های رسمی دانشگاهی را به‌تنهایی برای پرورش مهارت‌های کارآفرینی و آشنایی دانش‌آموختگان با بازار کارآفرینی کافی نمی‌داند (۱۲). رضانی‌نژاد (۱۳۹۲) اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی را از نظر عوامل داخلی و خارجی در وضعیت نامناسبی دانسته است (۴). مردان‌شاهی (۱۳۹۳) استعداد کارآفرینی در دانشجویان سال آخر را نسبت به دانشجویان سال اول کمتر دانسته و کم‌کارآمدی برنامه‌های آموزشی را دلیل آن اعلام کرده است (۱۱). امینی (۱۳۹۳) موانع آموزشی و فردی را مهم‌ترین موانع کارآفرینی دانشجویان تربیت بدنی اعلام داشت (۲) و دابالین، آنی و آدکول^۱ (۲۰۰۱) کاهش کیفیت آموزش عالی، یادگیری مطالب نامرتبط درسی و عدم ارتباط دانش با بازار کار را عوامل بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ذکر کرده‌اند (۲۰).

از طرفی امروزه توجه به کارآفرینی و پرورش زمینه‌های تحقق آن در جوامع یک ضرورت است، به‌طوری‌که براساس تحقیقات می‌توان گفت که عوامل و قابلیت‌هایی وجود دارد که پرورش این قابلیت‌ها موجب توسعه کارآفرینی در افراد می‌شود (۲۴). برای نمونه صادقی (۱۳۹۳) انگیزه‌ها و نگرش‌های کارآفرینانه را بر توسعه کارآفرینی تأثیرگذار دانسته است (۸). شجاع (۱۳۹۳) آموزش‌های نظری و در کنار آن دروس عملی مربوط به هر گرایش را مؤثر اعلام کرده است (۶). فراهانی (۱۳۹۴) ویژگی‌های مدیریتی و سازمانی، روان‌شناختی، تحصیلی و آموزشی، جمعیت‌شناختی و محیطی را مؤثر دانسته است (۹). آیدیس و ون پراگ^۲ (۲۰۰۷) سوابق کاری در گذشته و سوابق تحصیلی را تأثیرگذار شناخته

1. Dabalen, Oni & Adekola
2. Aidis & Van Praag

عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان تربیت بدنی پرداخته است که به‌ترتیب عوامل صلاحیت‌های حرفه‌ای ورزشی، روان‌شناختی، مدیریتی، تحصیلی، میزان آشنایی با فناوری اطلاعات، محیطی، نوع فرهنگ سازمانی و جمعیت‌شناختی را بر کارآفرینی دانش‌آموختگان تربیت بدنی مؤثر دانسته است (۱۳).

الگوی رویدادی شپیرو^۳ (۱۹۷۵) که بر توجه به رویداد کارآفرینی تأکید می‌کند، رویداد کارآفرینی را خلاقیت، نوآوری، ریسک‌پذیری، سازمان‌دهی، مدیریت اجرایی و استقلال نسبی نشان می‌دهد (۲۶). الگوی رویدادی فرای^۴ (۱۹۹۳) عوامل پیشینه + عوامل تسریع‌کننده + عوامل توانبخشی را مدنظر قرار می‌دهد (۲۱). الگوی رویدادی بایگراو^۵ (۱۹۹۴) عوامل مهم در رویداد کارآفرینی را عوامل شخصی، روانی و محیطی نشان می‌دهد (۱۷). الگوی فرایندی تیمنز^۶ (۱۹۸۵) محیط، ویژگی‌های شخصیتی، انگیزه‌ها، رفتار، اهداف و نتایج را در راه‌اندازی یک شرکت در نظر می‌گیرد و بر توانایی سرمایه‌گذاری در فرصت‌ها تکیه می‌کند و کارآفرین را فردی می‌داند که دارای مهارت‌های چندگانه است (۲۸). الگوی چندبعدی گارتنر^۷ (۱۹۸۵) چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرایند را در راه‌اندازی یک شرکت دخیل و مؤثر می‌داند (۲۳). الگوی فرایندی چل و هارو^۸ (۱۹۸۸) شامل ویژگی‌های شخصیتی و عناصر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی است (۱۸). الگوی فرایندی استیونسون^۹ (۱۹۸۹) عناصر مؤثر در فرایند کارآفرینی را ارزیابی فرصت، توسعه مفهوم کسب‌وکار، ارزیابی منابع لازم، دستیابی به منابع لازم و مدیریت و بهره‌برداری فعالیت‌های تجاری می‌داند (۲۷).

است (۱۵). لنز، بلوک و وسلینک^۱ (۲۰۱۴) تمرکز بر تولید محصولات، خدمات و شیوه‌های جدید کاربردی در بازار و صنعت را مؤثر اعلام کرده‌اند (۲۵). کوهن و پیچی^۲ (۲۰۱۵) توانایی در شناخت مردم، فرصت‌ها و سرمایه را از عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی اعلام کرده‌اند (۱۹). در واقع، فرایند کارآفرینی چارچوب چندبعدی و پیچیده‌ای است که مهارت‌ها، عوامل و زمینه‌سازهای مختلف در محیط‌های متفاوت موجب بروز و توسعه آن می‌شود (۶). در مجموع پژوهش‌های گوناگون هم سعی در نمایش ابعاد متفاوت این عوامل در قالب الگوهای فرایندی مختلف کارآفرینی کرده‌اند که در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره داشت.

الگوی چندبعدی احمدپور (۱۳۸۱) در زمینه کارآفرینی، برای کارآفرینی مستقل و سازمانی با نگاهی کل‌گرایانه، چهار بعد مهم کارآفرینی را مدنظر قرار داده و کلیه عوامل دخیل، مراحل انجام و نتایج حاصله را در این الگو لحاظ کرده است (۱). الگوی چندبعدی صابر (۱۳۸۱) در خصوص توسعه کارآفرینی زنان، نقش‌های خانواده (ویژگی جمعیت‌شناختی)، دولت (ویژگی محیطی) و نقش نهادهای غیردولتی (ویژگی محیطی: فرهنگی، اجتماعی) را لحاظ کرده است (۷). الگوی چندبعدی دانشگاه شریف (۱۳۸۱) که برای تولد و رشد یک کارآفرین ارائه شده است، به شرایط و ویژگی‌های زمانی و موقعیتی جهت شروع به راه‌اندازی کسب‌وکارهای کارآفرینانه پرداخته است (۳). الگوی چندبعدی گلرد (۱۳۸۲) به‌منظور راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای کارآفرینانه ارائه‌شده توسط زنان ایرانی، به تبیین عوامل مؤثر در توسعه فعالیت‌های زنان کارآفرین پرداخته است (۱۰).

الگوی چندبعدی نصیرزاده (۱۳۹۲) برای پیش‌بینی کارآفرینی دانش‌آموختگان تربیت بدنی کشور به شناسایی

3. Shapero
4. Fry
5. Bygrave
6. Timmons
7. Gartner
8. Chell & Haworth
9. Stevenson

1. Lans, Blok & Wesselink
2. Cohen & Peachey

الگوی تلفیقی فوگل و جنیاولی^۱ (۱۹۹۴) چهار عنصر اصلی محیطی یعنی سیاست‌ها و رویکردهای دولت، شرایط اقتصادی و اجتماعی، مهارت‌های شغلی و کارآفرینی فرد و حمایت‌های مالی و غیرمالی را در بر می‌گیرد (۲۲).

براساس گزارش مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۴، بیش از چهار و نیم میلیون نفر فاقد شغل در کشور وجود دارد، که سهم شایان توجهی از آنان را فارغ‌التحصیلان دانشگاهی تشکیل می‌دهند. اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی از مشکلات اصلی کشور و آموزش عالی است؛ بنابراین کارآفرینی به‌عنوان موتور محرک اقتصاد می‌تواند به افزایش میزان اشتغال، بهره‌وری و قابلیت مولد بودن دانشجویان کمک کند و از میزان بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بکاهد. از این‌رو شناسایی مهارت‌های کارآفرینی و توسعه آنها در دوران تحصیل می‌تواند در ارتقای دانش و توانایی‌های دانشجویان و زمینه‌های اشتغال دانش‌آموختگان مؤثر باشد. در این زمینه و برای حصول اطمینان از توسعه مهارت‌های کارآفرینی در دانشجویان مدیریت ورزشی لازم است مهارت‌های مؤثر بر کارآفرینی دانشجویان شناسایی شوند. به همین منظور محقق با انجام این تحقیق در پی پاسخ به این پرسش بود که مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کدام‌اند و الگوی مناسب آن چگونه است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی و از نوع اکتشافی است و به‌صورت میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش شامل ۲۷۶۱ نفر از دانشجویان مدیریت ورزشی بود که براساس جدول مورگان ۳۳۸ نفر به‌صورت تصادفی ساده به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای دستیابی به

اهداف پژوهش از پرسشنامه ۲۸ سؤالی محقق‌ساخته استفاده شد که روایی صوری و محتوایی آن به تأیید ۱۵ تن از متخصصان مدیریت ورزشی رسید. پایایی آن نیز در یک مطالعه مقدماتی با ۳۰ آزمودنی و با آلفای کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه شد. روایی سازه آن نیز در تحلیل عاملی تأیید شد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی از جمله تحلیل عاملی اکتشافی، KMO و بارلت با کمک نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد با توجه به اینکه ضریب KMO بیشتر از ۰/۷ است، اندازه نمونه‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است. همچنین با توجه به اینکه میزان آزمون بارلت از ۰/۰۵ کوچک‌تر است، گویه‌ها ارتباط معناداری برای فراهم کردن یک مبنای معقول برای تجزیه و تحلیل مهارت‌های مؤثر در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کشور دارند. به بیان دیگر، تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مدل عاملی مهارت‌های مؤثر در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کشور مناسب است.

با توجه به جدول ۲، ستون "برآورد اولیه میزان اشتراک هر متغیر" مقادیر تمامی آنها برابر با یک است. در ستون "واریانس عامل مشترک"، اعداد درج‌شده نشان‌دهنده همبستگی با عامل است. در منابع مختلف ملاک پذیرش همبستگی مشترک سؤالات برابر با ۰/۳ و ۰/۵ گزارش شده است. در تحقیق حاضر ملاک پذیرش بر مبنای ۰/۳ تعیین شد. با توجه به این واریانس عامل مشترک همه گویه‌ها بیشتر از ۰/۳ است، از این‌رو همه آنها برای تحلیل عاملی به‌کار رفته است.

جدول ۱. آزمون تحلیل عاملی تست بارتلت و KMO پرسشنامه

شاخص KMO			آزمون کرویت بارتلت
X ²	df	p	
۱۲۰۸/۱۳۲	۱۵۳	۰/۰۰۱	

جدول ۲. اشتراکات

گویه	بر آورد اولیه میزان اشتراک هر متغیر	واریانس عامل مشترک
شناخت و تسلط بر آداب و رسوم اقوام و ملل و مسائل فرهنگی (بازی‌های بومی و محلی، تاریخچه ورزش‌ها...)	۱	۰/۸۸
آشنایی با قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی (کار، مالیات، تجارت، واردات، صادرات...)	۱	۰/۸۸
آشنایی با فناوری‌های مدرن و تغییرات آن در جامعه (فناوری‌های مدرن ورزشی، تحولات تکنولوژیکی در ورزش...)	۱	۰/۸۶
توانایی شناخت و تحلیل روندها و مسائل سیاسی (ادراک سیاسی در ورزش، نقش تحولات سیاسی بر ورزش...)	۱	۰/۸۰
توانایی شناخت و تحلیل پدیده‌ها و مسائل اجتماعی (آثار اعتیاد، جنگ، مهاجرت بر ورزش...)	۱	۰/۸۸
توانایی و تسلط در برقراری ارتباط با کارآفرینان، صنایع، مؤسسات مالی، سازمان‌ها و مردم (همکاری با کارآفرینان ورزشی، شناخت نیازهای ورزشی مردم...)	۱	۰/۸۴
توانایی و تسلط در شناخت بازارهای بالقوه و بالفعل ورزشی	۱	۰/۷۹
توانایی و تسلط در شناخت فرصت‌های تجاری در حوزه ورزش ملی و بین‌المللی	۱	۰/۷۵
توانایی و تسلط در شناخت شیوه‌های تأمین منابع مالی برای راه‌اندازی کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۵۰
توانایی و تسلط در حسابداری، حسابداری و امور مالی	۱	۰/۵۶
توانایی و تسلط در شناخت و اجرای امور بازاریابی در ورزش	۱	۰/۶۱
توانایی و تسلط در فرایندها و فنون تولید محصولات ورزشی	۱	۰/۶۱
توانایی و تسلط در شناخت مسائل اقتصادی (تورم، رکود، منحنی‌های عرضه و تقاضا، رقابت، قیمت‌گذاری در ورزش...)	۱	۰/۵۷
توانایی و تسلط در هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و انتخاب مسیر در کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۴۱
توانایی و تسلط در کار کردن با افراد در کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۴۶
توانایی و تسلط در حل‌وفصل تعارضات و اختلافات در کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۴۰
توانایی و تسلط در تصمیم‌گیری مسائل کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۴۸
توانایی و تسلط در نظارت، ارزیابی و کنترل امور کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۶۸
توانایی و تسلط در رهبری، هدایت و هماهنگی امور کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۶۲
توانایی و تسلط در مذاکره، چانه‌زنی، برگزاری جلسات و مدیریت زمان در کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۵۵
توانایی و تسلط در سازماندهی و تخصیص منابع کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۵۹
توانایی و تسلط در ادراک و تجزیه و تحلیل مسائل کسب‌وکار ورزشی	۱	۰/۵۵
توانایی و تسلط در فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی	۱	۰/۵۲
توانایی و تسلط بر زبان‌های بین‌المللی	۱	۰/۶۱
توانایی، تجربه و تخصص در ارتباط با سازمان‌های ملی و بین‌المللی ورزشی	۱	۰/۶۰
توانایی، تجربه و تخصص در حداقل یک رشته ورزشی	۱	۰/۶۳
توانایی، تجربه و تخصص تئوری و عملی مدیریت ورزشی	۱	۰/۶۵
توانایی و تجربه در برگزاری رویدادهای ورزشی، فعالیت‌های داوطلبی، کارورزی و کارآموزی در سازمان‌های ورزشی	۱	۰/۵۷

جدول ۳. نتایج بررسی سهم واریانس هر یک از مؤلفه‌ها در مهارت‌های مؤثر در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کشور

عامل	درصد واریانس هر عامل	گویه	بار عاملی	آلفای کرونباخ
محیطی	٪۱۷/۲۹	شناخت و تسلط بر آداب و رسوم اقوام و ملل و مسائل فرهنگی (بازی‌های بومی و محلی، تاریخچه ورزش‌ها و ...)	۰/۹۲۳	۰/۹۷
		آشنایی با قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی (کار، مالیات، تجارت، واردات، صادرات...)	۰/۹۲۵	
		آشنایی با فناوری‌های مدرن و تغییرات آن در جامعه (فناوری‌های مدرن ورزشی، تحولات تکنولوژیکی در ورزش و ...)	۰/۹۲۰	
		توانایی شناخت و تحلیل روندها و مسائل سیاسی (ادراک سیاسی در ورزش، نقش تحولات سیاسی بر ورزش و ...)	۰/۸۴۳	
		توانایی شناخت و تحلیل پدیده‌ها و مسائل اجتماعی (آثار اعتیاد، جنگ، مهاجرت بر ورزش و ...)	۰/۹۲۲	
تجاری	٪۱۳/۴۸	توانایی و تسلط در برقراری ارتباط با کارآفرینان، صنایع، مؤسسات مالی، سازمان‌ها و مردم (همکاری با کارآفرینان ورزشی، شناخت نیازهای ورزشی مردم و ...)	۰/۸۶۸	۰/۸۲
		توانایی و تسلط در شناخت بازارهای بالقوه و بالفعل ورزشی	۰/۸۷۸	
		توانایی و تسلط در شناخت فرصت‌های تجاری در حوزه ورزش ملی و بین‌المللی	۰/۸۵۶	
		توانایی و تسلط در شناخت شیوه‌های تأمین منابع مالی برای راه‌اندازی کسب‌وکار ورزشی	۰/۷۱۵	
		توانایی و تسلط در حسابداری، حسابداری و امور مالی	۰/۷۵۸	
مدیریتی	٪۱۸/۴۶	توانایی و تسلط در شناخت و اجرای امور بازاریابی در ورزش	۰/۸۰۷	۰/۸۱
		توانایی و تسلط در فرایندها و فنون تولید محصولات ورزشی	۰/۷۷۲	
		توانایی و تسلط در شناخت مسائل اقتصادی (تورم، رکود، منحنی‌های عرضه و تقاضا، رقابت، قیمت‌گذاری در ورزش و ...)	۰/۷۲۰	
		توانایی و تسلط در هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و انتخاب مسیر در کسب‌وکار ورزشی	۰/۶۵۶	
		توانایی و تسلط در کار کردن با افراد در کسب‌وکار ورزشی	۰/۶۵۰	
تخصصی	٪۷/۸۱	توانایی و تسلط در حل‌وفصل تعارضات و اختلافات در کسب‌وکار ورزشی	۰/۵۵۰	۰/۷۸
		توانایی و تسلط در تصمیم‌گیری مسائل کسب‌وکار ورزشی	۰/۷۵۲	
		توانایی و تسلط در نظارت، ارزیابی و کنترل امور کسب‌وکار ورزشی	۰/۷۹۴	
		توانایی و تسلط در رهبری، هدایت و هماهنگی امور کسب‌وکار ورزشی	۰/۷۲۳	
		توانایی و تسلط در مذاکره، چانه‌زنی، برگزاری جلسات و مدیریت زمان در کسب‌وکار ورزشی	۰/۷۳۶	
		توانایی و تسلط در سازماندهی و تخصیص منابع کسب‌وکار ورزشی	۰/۳۳۴	۰/۷۸
		توانایی و تسلط در ادراک و تجزیه و تحلیل مسائل کسب‌وکار ورزشی	۰/۴۲۱	
		توانایی و تسلط در فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی	۰/۵۵۳	
		توانایی و تسلط بر زبان‌های بین‌المللی	۰/۷۳۱	
		توانایی، تجربه و تخصص در ارتباط با سازمان‌های ملی و بین‌المللی ورزشی	۰/۷۰۳	
		توانایی، تجربه و تخصص در حداقل یک رشته ورزشی	۰/۳۱۷	۰/۷۸
		توانایی، تجربه و تخصص تئوری و عملی مدیریت ورزشی	۰/۷۸۳	
		توانایی و تجربه در برگزاری رویدادهای ورزشی، فعالیت‌های داوطلبی، کارورزی و کارآموزی در سازمان‌های ورزشی	۰/۷۸۰	

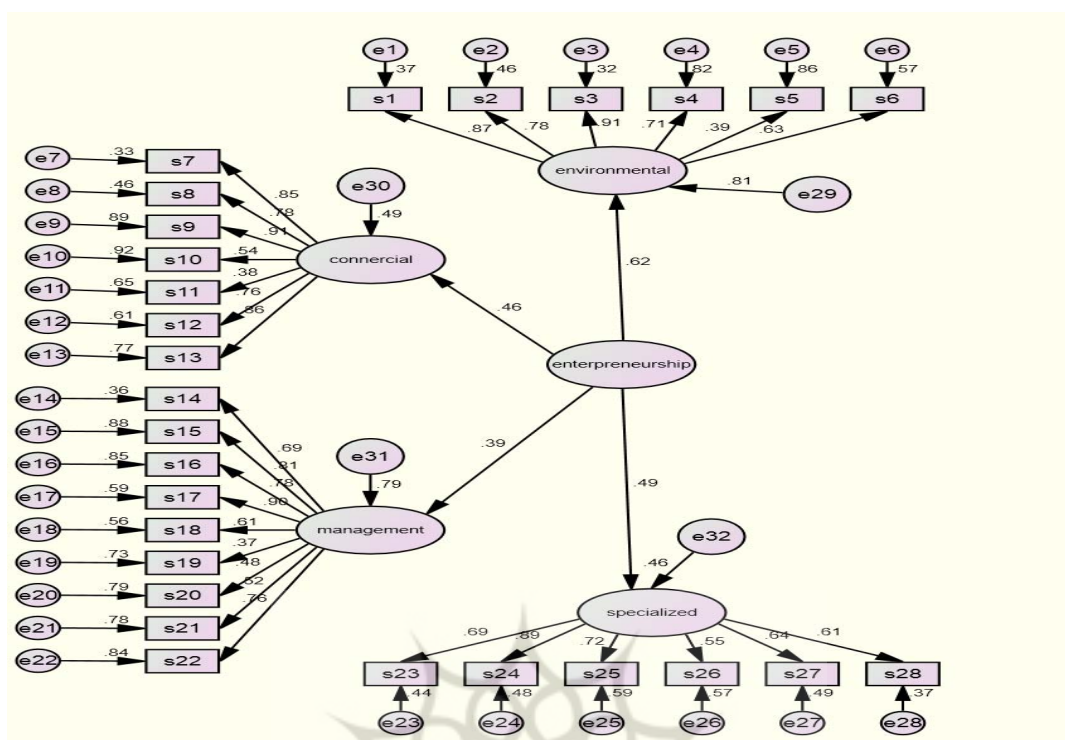
جدول ۳، مقادیر ویژه واریانس عامل‌ها را نشان

واریانس تجمعی عامل‌ها برابر با ۵۷/۰۴ درصد است.

بنابراین عوامل محیطی، تجاری، مدیریتی و تخصصی

می‌دهد. توان پیشگویی این مدل براساس مجموع درصد

به‌عنوان ۴ عامل یا مهارت‌های مؤثر در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی کشور شناسایی شدند.

شکل ۱. مدل توسعه مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل توسعه مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی

شاخص برازش	میزان	ملاک	تفسیر
χ^2	۷۸/۳۲ با درجه آزادی ۴۳	χ^2/df	برازش مطلوب
p value	۰/۰۷۲	بیشتر از ۰/۰۵	برازش مطلوب
شاخص نیکویی برازش	۰/۹۱	بیش از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص توکر- لویس (TLI)	۰/۹۳	بیش از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص برازش بنتلر- بونت (BBI)	۰/۹۲	بیش از ۰/۹۰	برازش مطلوب
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۴	بیش از ۰/۹۰	برازش مطلوب
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۴۹	کمتر از ۰/۰۵	برازش مطلوب
شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI)	۰/۴۱	بیشتر از ۰/۰۵	برازش مطلوب

در مدل‌یابی معادلات ساختاری با تأکید بر نرم‌افزار AMOS باید برای تعیین برازش مدل از سه شاخص برازش مطلق^۱، تطبیقی^۲ و مقتصد^۱ استفاده کرد. براساس

برای آزمون اینکه مدل پژوهش (شکل ۱) توسعه مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی از برازش مناسبی برخوردار است، از شاخص‌های برازش مدل استفاده شد.

1. Absolute Index
2. Comparative Index

نتایج جدول ۴، مقدار آماره χ^2 برابر با ۷۸/۳۲ با درجه آزادی ۴۳ است. تقسیم مجذور کای بر درجه آزادی و حاصل عدد ۱/۹۶ که بین یک تا ۳ است، نشان‌دهنده تأیید مدل (شکل ۱) است. همچنین p -value متناظر با آن ۰/۰۷۲ است که با توجه به اینکه بیشتر از ۰/۰۵ است، قابل قبول بوده و مدل تأیید می‌شود. شاخص نیکویی برازش^۲ (GFI) ۰/۹۱ است که نشان‌دهنده قابل قبول بودن این میزان برای برازش مطلوب مدل است. مقدار ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)^۳ که شاخص دیگر نیکویی برازش است نیز ۰/۰۴۹ است که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۰۵ است، قابل قبول بوده و نشان‌دهنده تأیید مدل پژوهش (شکل ۱) است. دیگر شاخص‌های نیکویی برازش برای معادلات ساختاری بدین صورت است که مقدار شاخص توکر- لویس (TLI)^۴ ۰/۹۳، شاخص برازش بنتلر- بونت (BBI)^۵ ۰/۹۲، شاخص برازش تطبیقی (CFI)^۶ ۰/۹۴ و شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI)^۷ ۰/۴۱ است که همگی نشان‌دهنده برازش مطلوب و تأیید مدل پژوهش (شکل ۱) است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد مهارت‌های محیطی، تخصصی، تجاری و مدیریتی مهارت‌هایی هستند که به توسعه کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی می‌انجامند. به همین منظور در ذیل گویه‌های مهارت‌های مؤثر در مدل موجود که در سایر تحقیقات با عنوان عوامل

مؤثر در کارآفرینی معرفی شده‌اند، با ذکر تحقیقات همسو و اشتراکاتشان به‌منظور بحث و بررسی ارائه می‌شود:

گویه شناخت و تسلط بر آداب و رسوم اقوام و ملل و مسائل فرهنگی (بازی‌های بومی و محلی، تاریخچه ورزش‌ها...) در پژوهش حاضر، با عنوان ویژگی‌های محیط فرهنگی در پژوهش گلرد (۱۳۸۲)، به‌عنوان عاملی مؤثر در توسعه کارآفرینی نشان داده شده است (۱۰). گویه آشنایی با قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی (کار، مالیات، تجارت، واردات، صادرات...) با عنوان تغییر قوانین و مقررات که گارتنر (۱۹۸۵) در معرفی عوامل دخیل و مؤثر در ایجاد (راه‌اندازی) یک شرکت، در بخش سازمانی معرفی می‌کند و نیز چل و هاروث (۱۹۸۸) در الگوی کارآفرین موفق با عنوان قانون‌ها در بخش محیطی ظهور کارآفرین ارائه کرده است، مرتبط است (۲۳، ۱۸). گویه آشنایی با فناوری‌های مدرن و تغییرات آن در جامعه (فناوری‌های مدرن ورزشی، تحولات تکنولوژیکی در ورزش...) با عنوان عوامل تکنولوژی یا فناوری توسط گلرد (۱۳۸۲)، تکنولوژی توسط بورگس^۸ (۲۰۰۷)، شیوه‌های جدید کاربردی در بازار و صنعت توسط لنز، بلوک و وسلینک (۲۰۱۴) معرفی شده است (۲۵، ۱۰، ۱۶). گویه توانایی شناخت و تحلیل روندها و مسائل سیاسی (ادراک سیاسی در ورزش، نقش تحولات سیاسی بر ورزش...) را فوگل و جنیاولی (۱۹۹۴) با تعبیر سیاست‌ها و رویکردهای دولت، احمدپور (۱۳۸۱) سیاست دولت، گلرد (۱۳۸۲) عوامل سیاسی، مطرح کرده‌اند (۱، ۱۰، ۲۲). گویه توانایی شناخت و تحلیل پدیده‌ها و مسائل اجتماعی (آثار اعتیاد، جنگ، مهاجرت بر ورزش...) توسط گارتنر (۱۹۸۵) با عنوان شرایط زندگی و مهاجران جدید در جمعیت، فوگل و جنیاولی (۱۹۹۴) با تعبیر شرایط اجتماعی، گلرد (۱۳۸۲) به‌صورت عوامل اجتماعی، یاد شده است

به‌عنوان ویژگی‌های محیط اقتصادی، دانش اقتصادی با تعبیر شرایط اقتصادی، عوامل اقتصادی، محیط اقتصادی کلان، تورم، نرخ بهره یاد شده است (۲۲، ۱۶، ۱۰، ۵). گویۀ توانایی و تسلط در هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و انتخاب مسیر در کسب‌وکار ورزشی توسط هزارجریبی (۱۳۸۳) به‌عنوان برنامه‌ریزی، معرفی شده است (۱۴). عامل توانایی و تسلط در کار کردن با افراد در کسب‌وکار ورزشی، توسط بورگس (۲۰۰۷) به عنوان مهارت‌های ارتباطی و بین‌فردی، و توسط سعیدی کیا (۱۳۹۲) روابط انسانی معرفی شده است (۱۶، ۵). گویۀ توانایی و تسلط در تصمیم‌گیری مسائل کسب‌وکار ورزشی توسط هزارجریبی (۱۳۸۳) قدرت تصمیم‌گیری، معرفی شده است (۱۴). عامل توانایی و تسلط در مذاکره، چانه‌زنی، برگزاری جلسات و مدیریت زمان در کسب‌وکار ورزشی توسط لنز، بلوک و وسلینک (۲۰۱۴) ایجادکننده مذاکرات معرفی شده است (۲۵). نصیرزاده (۱۳۹۲) عامل توانایی و تسلط در سازماندهی و تخصیص منابع کسب‌وکار ورزشی را به‌عنوان مهارت‌های تقسیم‌کار معرفی کرده است (۱۳). گویۀ توانایی و تسلط در ادراک و تجزیه و تحلیل مسائل کسب‌وکار ورزشی توسط سعیدی کیا (۱۳۹۲) نظارت و ارزیابی محیط، خوانده شده است (۵). گویۀ توانایی و تسلط در نظارت، ارزیابی و کنترل امور کسب‌وکار ورزشی توسط تیمنز (۱۹۸۵) کنترل عملکرد، معرفی شده است (۲۸). عامل توانایی و تسلط در رهبری، هدایت و هماهنگی امور کسب‌وکار ورزشی توسط تیمنز (۱۹۸۵) توانایی در انگیزه دادن، معرفی شده است (۲۸). بورگس گویۀ توانایی و تسلط در فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی را (۲۰۰۷) مدیریت اطلاعات خوانده است (۱۶). عامل توانایی، تجربه و تخصص در ارتباط با سازمان‌های ملی و بین‌المللی ورزشی، توانایی، تجربه و تخصص در حداقل یک رشته ورزشی، توانایی، تجربه و تخصص تئوری و

(۲۳، ۲۲، ۱۰). گویۀ توانایی و تسلط در برقراری ارتباط با کارآفرینان، صنایع، مؤسسات مالی، سازمان‌ها و مردم (همکاری با کارآفرینان ورزشی، شناخت نیازهای ورزشی مردم...) توسط گارتنر (۱۹۸۵) به‌عنوان حضور کارآفرینان مجرب، و نصیرزاده (۱۳۹۲) به‌عنوان تجربیات کاری والدین معرفی شده است (۲۳، ۱۳). گویۀ توانایی و تسلط در شناخت بازارهای بالقوه و بالفعل ورزشی توسط گارتنر (۱۹۸۵)، به‌عنوان قابلیت دسترسی به مشتریان و بازارهای جدید، و توسط سعیدی کیا (۱۳۹۲) به‌عنوان شرایط بازار استفاده شده است (۲۳، ۵). گویۀ توانایی و تسلط در شناخت فرصت‌های تجاری در حوزه ورزش ملی و بین‌المللی تقریباً وجه اشتراک اغلب پژوهش‌هاست، چراکه تعریف کارآفرینی مشتق از شناسایی فرصت‌هاست. عامل توانایی و تسلط در شناخت شیوه‌های تأمین منابع مالی برای راه‌اندازی کسب‌وکار ورزشی توسط گارتنر (۱۹۸۵)، به‌عنوان توانایی در دسترسی به سرمایه و منابع مالی، توسط استیونس (۱۹۸۸) دستیابی به منابع، و توسط سعیدی کیا (۱۳۹۲) تأمین منابع مالی معرفی شده است (۲۷، ۲۳، ۵). گویۀ توانایی و تسلط در حسابداری، حسابرسی و امور مالی توسط سعیدی کیا (۱۳۹۲) به‌عنوان خدمات تخصصی (حسابداری) معرفی شده است (۵). عامل توانایی و تسلط در شناخت و اجرای امور بازاریابی در ورزش توسط گارتنر (۱۹۸۵) اجرای بازاریابی، و توسط بورگس (۲۰۰۷) مدیریت بازاریابی معرفی شده است (۲۳، ۱۶). گویۀ توانایی و تسلط در فرایندها و فنون تولید محصولات ورزشی توسط گارتنر (۱۹۸۵)، توانایی در تولید محصولات، معرفی شده است (۲۳). عامل توانایی و تسلط در شناخت مسائل اقتصادی (تورم، رکود، منحنی‌های عرضه و تقاضا، رقابت، قیمت‌گذاری در ورزش...) به‌ترتیب توسط فوگل و جنیاولی (۱۹۹۴)، بورگس (۲۰۰۷)، گلرد (۱۳۸۲) و سعیدی کیا (۱۳۹۲)

عملی مدیریت ورزشی، توانایی و تجربه در برگزاری رویدادهای ورزشی، فعالیت‌های داوطلبی، کارورزی و کارآموزی در سازمان‌های ورزشی توسط هزارجریبی (۱۳۸۳) به‌عنوان تجارب شخصی افراد، و توسط نادری و فراهانی (۱۳۸۹) و نصیرزاده (۱۳۹۲) شرکت در دوره‌های مربیگری و داوری و مشارکت در برگزاری رویدادهای ورزشی و کارورزی به‌عنوان تجربه دست اول و عملی معرفی شده‌اند (۱۴-۱۲).

با توجه به مهارت‌های شناسایی شده در تحقیق حاضر، مواردی هستند که در سایر تحقیقات به‌عنوان عوامل زمینه‌ساز یا مؤثر در بروز یا توسعه کارآفرینی دیده و شناسایی نشده‌اند که می‌تواند کاملاً جنبه نوآورانه و اختصاصی شده مدیریت ورزشی کشور را نشان دهد که در ذیل به آنها می‌پردازیم:

گویه توانایی و تسلط بر زبان‌های بین‌المللی که این مهارت شناسایی شده تقریباً در هیچ‌یک از پژوهش‌های کارآفرینی موجود نبود و بررسی نشده بود، البته شاید کم‌توجهی به پدیده جهانی شدن یا حتی بسیار رایج بودن این قابلیت به‌عنوان حداقل توانایی یک کارآفرین، نادیده گرفته شده است. این مهارت در ایجاد کسب‌وکار، قابلیت ارتباط با سایر بازارهای جهانی را برای فرد کارآفرین به‌منظور جهانی شدن مهیا می‌سازد و از آنجا که متولیان رشته‌های ورزشی در جهان برای برگزاری رویدادهای ورزشی که از شایع‌ترین فرصت‌های کسب‌وکار در حوزه مدیریت ورزش جهان است، حدوداً نمی‌شناسند، از این رو کارآفرینی در این حوزه بدون داشتن نگاه و ارتباط جهانی یعنی از دست دادن فرصت‌ها و محبوس ماندن در بازارهای داخلی.

عامل توانایی و تسلط در حل‌وفصل تعارضات و اختلافات در کسب‌وکار ورزشی که این مهارت کاربردی به‌صورت مستقیم در تحقیقات کارآفرینی اشاره نشده

است، ولی از آنجا که مباحث علوم رفتاری به‌خصوص رفتار سازمانی از متداول‌ترین بخش‌های مهارت‌های انسانی یا به‌عبارتی کار کردن با افراد است، داشتن توانایی حل‌وفصل تعارضات و اختلاف برای کارآفرین امکان افزایش اثربخشی و بهره‌وری و از طرفی رضایت شغلی را برای کارکنان و افراد درگیر در کسب‌وکار به‌همراه خواهد داشت که نبود آن مسبب تخریب منزلت انسانی، درگیری، تخریب و حتی انحلال شرکت‌ها می‌شود.

مدل موجود کاملاً منحصربه‌فرد بوده و در هیچ‌یک از پژوهش‌های شناسایی شده حوزه کارآفرینی این نوع مدل‌سازی وجود ندارد، چراکه مدل‌های ارائه شده، یا براساس نگرش‌های روان‌شناختی (شخصیتی، فردی) است که بر ویژگی‌های افراد کارآفرین تأکید می‌کند و در پی یافتن چارچوب روان‌شناسانه و ارائه تعریف کارآفرینی مبتنی بر ویژگی‌های فردی کارآفرینان است یا براساس نگرش‌های فرایندی است که در آن کارآفرینی فرایندی است که فرد کارآفرین کلیه فعالیت‌های کارآفرینانه را خود طرح‌ریزی، اجرا و نظارت می‌کند و دارای یک چارچوب چندبعدی و پیچیده است که تمامی عوامل شامل فرد کارآفرین و ویژگی‌های او، مهارت‌ها و سبک‌های مدیریتی او، فرهنگ، راهبرد، ساختار، نظام‌های سازمان را در برمی‌گیرد، مانند الگوی رویدادی شپیرو (۱۹۷۵)، الگوی رویدادی فرای (۱۹۹۳)، الگوی رویدادی بایگراو (۱۹۹۴)، الگوی چندبعدی جفری تیمنز (۱۹۸۵)، الگوی چندبعدی گارتنر (۱۹۸۵)، الگوی چندبعدی هارو و چل (۱۹۸۸)، الگوی چندبعدی استیونسون (۱۹۸۹)، الگوی چندبعدی فوگل و جنیاولی (۱۹۹۴)، الگوی چندبعدی احمدپور (۱۳۸۱)، الگوی چندبعدی صابر (۱۳۸۱)، الگوی چندبعدی گلرد (۱۳۸۲) و الگوی چندبعدی نصیرزاده (۱۳۹۲) که در نوع اول (الگوهای روان‌شناختی کارآفرینی) ظهور کارآفرینی

به‌مانند کشف استعداد تلقی می‌شود و این مدل‌ها بیشتر به‌دنبال کشف کارآفرین هستند تا ایجاد آن (۲۸،۲۷،۲۶،۲۳،۲۱،۱۸،۱۷،۱۳،۱۳،۱۰،۷،۳،۱). در نوع دوم (الگوهای فرایندی کارآفرینی) تمامی عوامل اعم از زمینه‌سازها و توسعه‌دهنده‌ها با توجه به نقششان در مدل‌ها، با هم ارائه شده‌اند؛ برای مثال در الگوی نصیرزاده (۱۳۹۲) عوامل آشنایی با فناوری اطلاعات و صلاحیت‌های حرفه‌ای از عوامل توسعه‌دهندگی‌اند که همسو با مدل حاضرند و جنبه انتقال از طریق آموزش را دارند و عوامل روان‌شناختی، مدیریتی، تحصیلی، محیطی، نوع فرهنگ سازمانی و جمعیت‌شناختی از عوامل زمینه‌ساز در کارآفرینی‌اند که متفاوت از مدل حاضر شناسایی شده‌اند و جنبه اکتسابی یا آموزشی ندارند (۱۳)؛ از این رو هیچ‌یک از مدل‌های موجود صرفاً برگرفته از عوامل توسعه‌دهنده همانند الگوی حاضر ارائه نشده‌اند و همین امر بر انحصاری و ویژه بودن مدل حاضر اشاره دارد.

منابع و مآخذ

۱. احمدپور داریانی، محمود (۱۳۹۳). «کارآفرینی؛ تعاریف، نظریات و الگوها»، چ پنجم، تهران: انتشارات پردیس، ص ۵۷.
۲. امینی، مرجان؛ جمشیدی، رحیم؛ حیدری‌نژاد، صدیقه (۱۳۹۳). «اولویت‌بندی موانع کارآفرینی از نظر دانشجویان تربیت بدنی با استفاده از روش TOPSIS»، نشریه پژوهش در ورزش دانشگاهی، دوره ۲، ش ۶، ص ۳۲-۱۵.
۳. حسن مرادی، نرگس (۱۳۸۴). «طراحی و تدوین الگوی دانشگاه کارآفرین»، رساله دکتری مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، ص ۱۱۹.
۴. رضائی‌نژاد، رحیم؛ ملک اخلاق، اسماعیل؛ برومند، محمدرضا؛ همتی‌نژاد، مهرعلی؛ رضوی، سید محمدحسین (۱۳۹۲). «تحلیل وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران و تعیین جایگاه آنان براساس ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک (SPACEM)»، دوفصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، دوره ۲، ش ۱، ص ۱۹-۱.
۵. سعیدی کیا، مهدی (۱۳۹۲). «کارآفرینی»، چ اول، تهران: انتشارات آها، ص ۴۸.
۶. شجاع، سهیلا؛ شهلائی، جواد؛ هنری، حبیب؛ مندعلی‌زاده، زینب (۱۳۹۳). «ارزشیابی میزان تحقق اهداف آموزشی کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی بر موفقیت شغلی دانش‌آموختگان شاغل»، دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دوره ۶، ش ۳، ص ۵۲۹-۵۱۱.
۷. صابر، فیروزه (۱۳۸۱). «راه‌های توسعه کارآفرینی زنان در ایران: راهکارهای تواناسازی زنان در راستای برابری اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در ایران»، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، ص ۲۱۷-۲۳۳.
۸. صادقی، حسین؛ هنری، حبیب؛ مندعلی‌زاده، زینب (۱۳۹۳). «بررسی عوامل رفتاری مؤثر بر توسعه کارآفرینی در ورزش کشور»، نشریه مدیریت ورزشی، دوره ۶، ش ۴، ص ۶۸۱-۶۷۱.
۹. فراهانی، ابوالفضل؛ قاسمی، حمید؛ محمدی، نصراله (۱۳۹۴). «تبیین معادله ساختاری عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی»، نشریه پژوهش در ورزش دانشگاهی، دوره ۳، ش ۸، ص ۱۰۶-۸۹.
۱۰. گلرد، پروانه (۱۳۸۶). «ویژگی‌ها، انگیزه‌ها و اهداف ترغیب‌کننده زنان ایرانی در توسعه کسب‌وکار»، پژوهشنامه بازرگانی، ش ۴۴، ص ۲۶۷-۲۹۵.

۱۱. مردانشاهی، محمد مهدی؛ تاجیک اسماعیلی، عزیزاله؛ مبارکی، محمدحسن (۱۳۹۳). «بررسی استعداد کارآفرینی در دانشجویان ورودی و خروجی دانشگاه‌های دولتی»، نشریه توسعه کارآفرینی، دوره ۷، ش ۴، ص ۷۷۱-۷۵۵.
۱۲. نادری، ندا؛ فراهانی، ابوالفضل؛ گودرزی، محمود (۱۳۸۹). «نقش آموزش‌های رسمی و برنامه‌های کمک‌درسی رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد در تأمین مهارت کارآفرینی دانشجویان از نظر دانش‌آموختگان»، نشریه مدیریت ورزشی، دوره ۳، ش ۶، ص ۱۱۹-۱۰۱.
۱۳. نصیرزاده، عبدالمهدی (۱۳۹۲). «طراحی و تدوین الگوی برنامه‌ریزی پیش‌بینی کارآفرینی دانش‌آموختگان تربیت بدنی کشور»، رساله دکتری رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور تهران، ص ۳۶۵-۳۴۹.
۱۴. هزارجریبی، جعفر (۱۳۸۳). «توسعه کارآفرینی و دانش‌آموختگان»، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ش ۳۰، ص ۱۷۴-۱۶۰.
15. Aidis, R., Van Praag, M. (2007). "Illegal entrepreneurship experience: Does it make a difference for business performance and motivation?" *Journal of Business Venturing*, 22(2), pp: 126-142.
16. Borgese, A. (2010). "Educating sports entrepreneurs: Matching theory to practice". *Journal Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 82, pp: 511 – 519.
17. Bygrave, W. (1994). "The portable MBA in entrepreneurship". N.Y: John Wiley & Sons Inc., p: 259.
18. Chell, J., Haworth, B. (1988). "Organizational entrepreneurship". New York: Richard Publishing Company, p: 168.
19. Cohen, A., Peachey, J. (2015). "The making of a social entrepreneur: From participant to cause champion within a sport-for-development context". *Journal of Social and Behavioral Sciences*, 3, pp: 111–125.
20. Dabalen, A., Oni, B., Adekola, O. (2000). "Labor market prospect of university graduates in Nigeria". *Journal of System Innovation*, 10(2), pp: 1-43.
21. Fogel, M., Gnyawali, K. (1994). "Entrepreneurship: a planning approach". 9th Edition. New York: West Publishing Company, p: 175.
22. Fry, F. (1993). "Entrepreneurship: Developing corporate entrepreneurship". 1st Edition, Vol. 2. San Francisco: Milwaukee Publication, p: 141.
23. Gartner, W. B. (1990). "What are we talking about when we talk about entrepreneurship?". *Journal of Business Venturing*, 5, pp: 15–28.
24. Kurek, S., Rachwaá, T. (2011). "Development of entrepreneurship in ageing populations of The European Union". *Journal of Procedia Social and Behavioral Sciences*, 19, pp: 397–405.
25. Lans, T., Blok, V., Wesselink, R. (2014). "Learning apart and together: towards an integrated competence framework for sustainable entrepreneurship in higher education". *Journal of Cleaner Production*, 62, pp: 37-47.
26. Shapero, A. (1975). "Entrepreneurship and economic development, entrepreneurship and enterprise development: A worldwide perspective". London: Milwaukee Publishing Company, p: 211.

27. Stevenson, W. (1988). "Swinging a double-edged sword: The effect of slack on entrepreneurial management and growth". *Journal of Business Venturing*, 26, pp: 537–554.
28. Timmons, J., Solomon, G. (1985). "Entrepreneurial systems for the 1990s: their creation, structure, and management". New York: Quorum Books, pp: 456-510.

